

ਡੀ. ਫਲਸੈ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ. ਦੁਲਟ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ।

ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਇਰ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ,- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਓ.ਪੀ. ਕਪੂਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ,

1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ 493-ਡੀ.

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ 5)-ਸੈਕਸ਼ਨ 115 - ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਪਾਉਣਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦਾ ਆਮ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੜਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਧਿਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਦਾਸ ਤਿਆਗੀ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 28 ਜੁਲਾਈ, 1960, ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਦਿਆਲ ਹਾਰਡੀ ਅਤੇ ਐਮ ਕੇ ਚਾਵਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ :-

ਫਲਸੈ, ਸੀ.ਜੇ.-ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਇਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਓ.ਪੀ. ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਪੂਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, 5,000 ਅਤੇ ਰੁ. 6,000 ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮਿਸਰੀ ਨੇਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 11,385 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਓ.ਪੀ. ਕਪੂਰ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਗਾਬਨ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰੋਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਕੀ 5,000 ਅਤੇ 6,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮਿਸਰੀ ਨੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ " ਮੁਦਈ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ 29 ਮਾਰਚ, 1962 ਨੂੰ ਐੱਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 115, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 115 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-

"ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ

(ਏ) ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ, ਜਾਂ "(ਸੀ) ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, 'ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 105 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਮ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕੋਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ "ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੋਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀ, ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮਤਾ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦਾ ਆਮ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੜਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਧਿਰ ਗਲਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂ ਜੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਪਾਉਣਾ ਇਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 115, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਕੋਡ, 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਸੰਕੇਚਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਏ.ਐਨ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਦਾ ਸਰ ਸੇਭਾ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਬੈਨੀ ਪਰਸ਼ਾਦ (1) ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2)। ਦੂਸਰਾ ਮਾਮਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੂਬੇਨ ਅਤੇ ਰੇ, ਜੇਜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਬੀਰ ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬਰ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਗਲਤ ਥਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਜ਼ਖਮੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਜੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਾਂਚੂ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਡੇਵ ਅਤੇ ਮੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ., ਨਾਗੋਰੀ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਹਜੀ ਬਾਬੂਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦਾ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 105 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਾਂ ਦੂਜੀ 'ਤੇ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 115 ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਐਸ.ਐਸ. ਦੁਲਟ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

- 1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ 1247 - 1956 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 432 ।
- (2) 1957 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 44 ।
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1947 ਪਟਨਾ 469 ।
- (4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਰਾਜ. 83 ।

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।